

กรมควบคุมโรค
DEPARTMENT OF DISEASE CONTROL

การสำรวจลูกน้ำยุงลาย สำหรับ อสม.

โรคติดต่อนำโดยยุงลาย

โรคไข้เลือดออก
โรคไข้ปวดข้อยุงลาย
โรคติดเชื่อไวรัสซิกา

อาการสำคัญของโรคติดต่อนำโดยยุงลาย

"อาการแบบไหน เป็นโรคอะไรกันแน่?"

โรคไข้เลือดออก เกิดจากการติดเชื้อไวรัสเดงกี หลังจากถูกยุงลายที่มีเชื้อไวรัสกัดประมาณ 5-8 วัน จะเริ่มแสดงอาการ

โรคไข้เลือดออก

ไข้สูง หน้าแดง มีจุดแดงเล็กๆ ตามแขน ขา ลำตัว

อาการอื่นๆ ที่พบได้ เช่น ปวดเมื่อยกล้ามเนื้อ ปวดกระบอกตา คลื่นไส้ อาเจียน ตาแดง ปวดท้อง อูจจาระร่วง เป็นต้น หากเกิดภาวะแทรกซ้อน อาจเกิดภาวะช็อก และเสียชีวิตได้

ไข้สูง ปวดข้อ ออกผื่น

โรคไข้ปวดข้อยุงลาย

เกิดจากการติดเชื้อไวรัสชิคุนกุนยา หลังจากถูกยุงลายที่มีเชื้อไวรัสกัดประมาณ 2-4 วัน จะเริ่มแสดงอาการ

โรคไข้ปวดข้อยุงลาย

อาการอื่นๆ ที่พบได้ เช่น ปวดกล้ามเนื้อ คลื่นไส้ อาเจียน ตาแดง อูจจาระร่วง เป็นต้น หากเป็นร่วมกับโรคไข้เลือดออก อาจมีอาการรุนแรงได้

ผื่น เชื้อบูตาแดง

โรคติดเชื้อไวรัสซิกา

เกิดจากการติดเชื้อไวรัสซิกา หลังจากถูกยุงลายที่มีเชื้อไวรัสกัดประมาณ 4-7 วัน จะเริ่มแสดงอาการ สามารถติดต่อทางเพศสัมพันธ์ จากแม่สู่ลูกในครรภ์

โรคติดเชื้อไวรัสซิกา

อาการอื่นๆ ที่พบได้ เช่น มีไข้ ปวดข้อหรือข้ออักเสบหลายข้อ อ่อนเพลีย อูจจาระร่วง ต่อม้ำเหลืองโต เป็นต้น หากเป็นหญิงตั้งครรภ์ ทารกเสี่ยงต่อภาวะศีรษะเล็กแต่กำเนิด

พาหะนำโรค และวงจรชีวิตยุงลาย

"โรคอันตรายแบบนี้ มันเกิดมาจากอะไรนะ??"

ยุงลายบ้านและยุงลายสวน เป็นพาหะนำโรคติดต่อมาโดยยุงลายได้ทั้ง 3 โรค ได้แก่ โรคไข้เลือดออก โรคไข้ปวดข้อยุงลาย และโรคติดเชื้อไวรัสซิกา โดยทั่วไปยุงทั้ง 2 ชนิด ออกหากินเวลากลางวัน

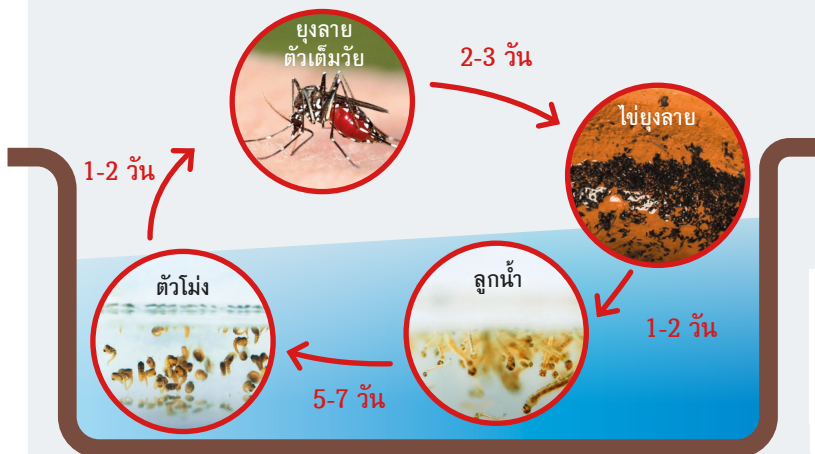

ยุงลายบ้าน มีลักษณะเด่น คือ บริเวณด้านหลังของอกมีแถบสีขาวรูปเคียว 1 คู่ และมีแหล่งเพาะพันธุ์ส่วนใหญ่เป็นภาชนะขังน้ำ ภายในบ้าน เช่น แจกันดอกไม้ จานรองกระถางต้นไม้ ยางรถยนต์ เป็นต้น

ยุงลายสวน มีลักษณะเด่น คือ บริเวณด้านหลังของอกมีแถบสีขาว 1 เส้น แหล่งเพาะพันธุ์ส่วนใหญ่เป็นแหล่งน้ำธรรมชาติ เช่น โพงไม้ กาบใบพืช กะลามะพร้าว เป็นต้น

วงจรชีวิตยุงลาย

วงจรชีวิตยุงลาย

"ทำอะไร? ให้ปลอดภัย ยุงไม่กัด"

นอนในมุ้ง

ติดมุ้งลวดทั้งประตู
และหน้าต่าง

สวมเสื้อผ้าให้มิดชิด
เวลาออกนอกบ้าน

ใช้ยาทากันยุง
สเปรย์กันยุง
สำหรับผิวหนัง
หรือจุดยากันยุง

"มาตรการ 3 เก็บ"

เก็บขยะ

กำจัดเศษภาชนะ ไม่ให้เป็น
แหล่งเพาะพันธุ์ลูกน้ำยุงลาย

เก็บบ้าน

ให้สะอาด ปลอดโปร่ง ไม่ให้มี
มุมอับทึบ เป็นที่เกาะพักและ
ที่อยู่ของยุงลาย

เก็บน้ำ

ปิดฝาภาชนะใส่น้ำให้มิดชิด
ป้องกันไม่ให้ยุงลงไปวางไข่

ยุงลาย ร้ายกว่าที่คิด

แหล่งเพาะพันธุ์ลูกน้ำยุงลาย

"ยุงลายชอบวางไข่แฝงตัว อยู่ในภาชนะขังน้ำ"

อุปกรณ์ที่ใช้สำรวจและกำจัดไข่ยุง/ลูกน้ำ/ตัวโม่ง

“พกอาวุธติดตัว เตรียมพร้อมสำรวจ และกำจัดไข่ยุงกันเถอะ”

อุปกรณ์สำรวจ

ไฟฉาย : ใช้ส่อง
ลูกน้ำยุงในภาชนะ

กระชอน : ใช้ตักลูกน้ำ/ตัวโม่ง

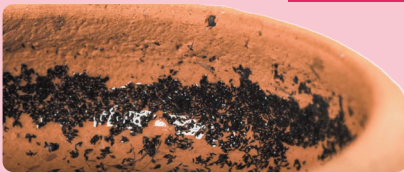

สมาร์ทโฟน : ใช้รายงานผลสำรวจ

เทคนิคการสำรวจลูกน้ำ

อุปกรณ์กำจัดไข่ยุงที่ขอบภาชนะ

อุปกรณ์กำจัดไข่ยุงที่ภาชนะ “ดูให้ดีขอบภาชนะ
ไม่ได้มีแค่ลูกน้ำยุง แต่ยังมีไข่ยุงด้วยนะ”

ฝอยขัด

แผ่นขัด

แปรงขัด

วิธีการกำจัดลูกน้ำยุงลาย/ตัวโม่ง

“สำรวจเจอลูกน้ำยุง ต้องกำจัดให้หมด ไม่ให้เหลือณะ”

ทรายที่มีฟอส (ทำลายระบบ
ประสาทและการหายใจของ
ลูกน้ำยุง) หมายถึง ศึกษา
ปริมาณการใช้ทรายที่ถูกต้อง
ในคลิปปิวดิโอ

ทรายกำจัดยุง

100 วิธีปราบยุงลาย

เกลือ น้ำส้มสายชู ผงซักฟอก (ปรับสภาพน้ำให้ไม่เหมาะต่อ
การเป็นแหล่งเพาะพันธุ์ยุงลาย) ศึกษารายละเอียดวิธีการใช้ได้ที่
คู่มือ “100 วิธีปราบยุงลาย”

ปล่อยปลากินลูกน้ำ

ปลากินลูกน้ำ เช่น ปลาหางนกยูง ปลากัด เป็นต้น

เทคนิคการสำรวจลูกน้ำยุงลายสำหรับ อสม. "พร้อมแล้ว เตรียมลุยได้เลยยยย"

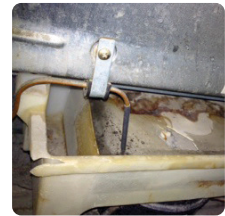
การสำรวจลูกน้ำยุงลาย

ขั้นตอนที่ 1 เตรียมอุปกรณ์การสำรวจให้พร้อม

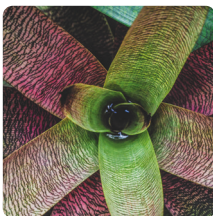

ขั้นตอนที่ 2 สำรวจภาชนะขังน้ำใส่นิ่ง ทั้งใน และนอกบ้าน

แหล่งเพาะพันธุ์ภายในบ้าน ได้แก่ แจกันดอกไม้ ถาดรองหลังตู้เย็น ถังน้ำใช้ เป็นต้น

แหล่งเพาะพันธุ์ภายนอกบ้าน ได้แก่ แหล่งเพาะพันธุ์ที่มีมนุษย์สร้างขึ้น เช่น ยางรถยนต์ ขวดพลาสติก จานรองกระถางต้นไม้ ถังขยะ รางน้ำฝน ภาชนะให้น้ำสัตว์เลี้ยง เป็นต้น

และแหล่งเพาะพันธุ์ที่เกิดตามธรรมชาติ เช่น กาบใบพืช ชากใบไม้ เปลือกไม้ โพรงไม้ กระลามะพร้าว เป็นต้น

ขั้นตอนที่ 3 กำจัดแหล่งเพาะพันธุ์ยุงลาย

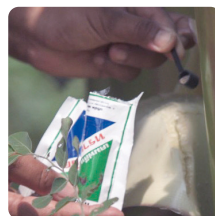
- ภาชนะที่ไม่ได้ใช้ ให้เทน้ำทิ้ง แล้วคว่ำไม่ให้มีน้ำขังได้ หรือใส่ทรายที่มีฟอส
- ภาชนะน้ำใช้ ปิดฝาให้มิดชิด หรือใส่ทรายที่มีฟอส หากพบลูกน้ำยุงลาย ให้เทน้ำทิ้ง และขัดขอบภาชนะ เพื่อกำจัดไข่ยุง หากไม่สามารถเทน้ำทิ้งได้ ให้ช้อนหรือกรองลูกน้ำยุงลายทิ้ง
- อ่างบัว/ไม้น้ำ ให้ปล่อยปลากินลูกน้ำ เช่น ปลาหางนกยูง
- เศษขยะ ให้เก็บทิ้ง
- ต้องให้คำแนะนำชาวบ้าน ในการดูแลภาชนะขังน้ำอย่างสม่ำเสมอทุกสัปดาห์

เทน้ำทิ้ง

ขัดขอบภาชนะ

ใส่ทรายที่มีฟอส

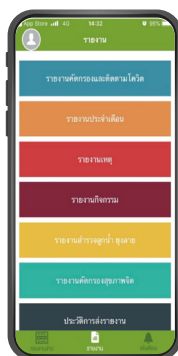

ปล่อยปลากินลูกน้ำ

กำจัดขยะ

ขั้นตอนที่ 4 รายงานผลการสำรวจทุกภาชนะขังน้ำ ทั้งที่พบและไม่พบลูกน้ำยุง ในแอปพลิเคชัน อสม.ออนไลน์

สอนวิธีรายงานผล
การสำรวจลูกน้ำยุงลาย

วิธีการรายงานข้อมูลใน แอปพลิเคชัน อสม. ออนไลน์

“สำรวจลูกน้ำยุงบ้านไหน
อย่าลืมรายงานข้อมูลด้วยนะ”

อสม.ออนไลน์ สามารถใช้งานได้กับระบบโทรศัพท์มือถือทุกเครือข่าย

ขั้นตอนที่ 1 ดาว์นโหลดแอปพลิเคชัน “อสม.ออนไลน์” และเข้าสู่ระบบใช้งานด้วยหมายเลขโทรศัพท์ของตนเองและรหัสผ่านที่ได้รับมาจาก รพ.สต.

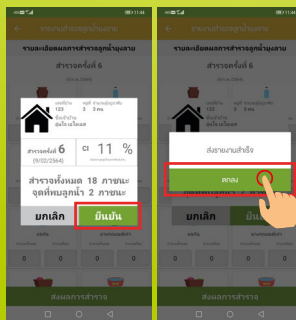
ขั้นตอนที่ 2 เข้าสู่เมนู “รายงานสำรวจลูกน้ำยุงลาย”

ขั้นตอนที่ 3 เลือกบ้านเลขที่ ที่ต้องการสำรวจ

ขั้นตอนที่ 4 สำรวจภาษาขณะขังน้ำ ทั้งภายในและภายนอกบ้าน กรอกข้อมูลการสำรวจ โดยใส่ตัวเลขจำนวนภาษาขณะที่สำรวจ และจำนวนภาษาขณะที่พบลูกน้ำยุง แยกตามประเภทภาษา

ขั้นตอนที่ 5 ใส่ข้อมูลการสำรวจให้ครบถ้วน กดส่งผลการสำรวจ และยืนยันการส่งผลการสำรวจ

วิธีรายงานข้อมูล
ในแอป อสม.ออนไลน์

อสม.ออนไลน์

06 2520 1999